

STM/SVO
Henna Huhtamäki

16.9.2020

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle ns. EU-eläkesiirtolain muuttamisesta

EU-eläkesiirtolaki ja EU:n henkilöstöasetus

Eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetussa laissa (165/1999) säädetään menettelyistä koskien EU:n henkilöstöasetuksen liitteen VIII mukaista eläkeoikeuden siirtoa Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan unionin eläkejärjestelmän välillä. Laissa on säännökset eläkeoikeuden siirrosta Suomesta Euroopan unionin eläkejärjestelmään, joihin ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia. Eläketurvakeskus hoitaa yhdyslaitoksen tehtäviä ja antaa valituskelpoisen päätöksen siirrettävän eläkeoikeuden määrästä. Voimassa olevassa laissa on myös säännökset eläkeoikeuden palauttamisesta EU:n eläkejärjestelmästä Suomeen, joihin nyt ehdotetaan muutoksia.

EU:n henkilöstöasetuksen liitteen VIII säännösten mukaan unionin toimielimen palveluksesta eroava henkilö, jolle ei synny vastaista eläkeoikeutta unionin eläkejärjestelmästä, ja jonka palvelussuhde on kestänyt yli vuoden, voi siirtää saamiaan vanhuuseläkeoikeuksia vastaavan käyvän arvon siihen eläkejärjestelmään, josta hän saa vanhuuseläkeoikeuksia. Oikeus siirtää vanhuuseläkeoikeuksia edellyttää, että kyseisen eläkejärjestelmän hallintoelimet ovat tehneet sopimuksen unionin kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt Euroopan unionin kanssa henkilöstöasetuksen VIII liitteessä tarkoitetun sopimuksen liitteen 11 ja 12 artiklojen soveltamisesta.

Eläkeoikeuksien siirtoa koskevien säännösten tarkoituksena on turvata karttuneiden eläkeoikeuksien säilyminen henkilön siirtyessä unionin palvelukseen tai hänen päättäessä tehtävänsä. EU-tuomioistuin on tuoreessa 4.2.2021 antamassaan tuomiossa C-903/19 vahvistanut ja selkeyttänyt vanhuuseläkeoikeuksien siirtoa koskevia periaatteita ja todennut, että vanhuuseläkeoikeuksien siirtojärjestelmällä pyritään helpottamaan siirtymistä kansallisista tehtävistä unionin hallinnon tehtäviin ja takaamaan se, että unionin palvelukseen voidaan valita mahdollisimman ammattitaitoisia henkilöitä, joilla on jo asianmukainen ammatillinen kokemus.

Eläkeoikeuden siirto Suomen työeläkejärjestelmään

Voimassa olevan eläkesiirtolain 3 luvun mukaan siirrosta EU:n eläkejärjestelmästä Suomen työeläkejärjestelmään on kyse palautuksesta. Jotta palautuksen voi tehdä, edellytyksenä on, että henkilö on ollut EU:n toimielimessä vakinaisessa tehtävässä ja siirtänyt eläkeoikeutensa ensin Suomesta EU:n järjestelmään. Esimerkiksi henkilöille, jotka ovat olleet määräaikaisessa tehtävässä EU:n toimielimissä, eläkeoikeuksien siirrot eivät ole lainkaan mahdollisia. Heillä on mahdollisuus siirtää eläkeoikeus yksityiseen eläkevakuutusjärjestelmään.

Ehdotuksen tavoitteena on turvata aiempaa tehokkaammin henkilön eläkeoikeuksien säilyminen tilanteessa, jossa henkilölle ei ole syntynyt oikeutta vastaiseen eläkkeeseen Euroopan unionin eläkejärjestelmästä. Ehdotuksen mukaan eläkeoikeuden siirron Suomeen voisivat tehdä henkilöt, joille ei synny eläkeoikeutta EU:n järjestelmästä ja joilla on Suomen työeläkejärjestelmässä vakuutettuja työ- tai ansiotuloja, joiden perusteella henkilölle on syntynyt oikeus kuukausittain maksettavaan eläkkeeseen. Siirron edellytykset olisivat yhteensopivat EU:n henkilöstösäännön kanssa.

Eläkeoikeuden siirto EU:n järjestelmästä Suomeen on vapaaehtoista. Keva huolehtii Suomeen siirretyistä eläkeoikeuksista samalla tavalla kuin valtion palvelukseen perustuvista eläkeoikeuksista. Kevan arvion mukaan eläkesiirtohakemusten määrä todennäköisesti lisääntyy yksittäisistä hakemuksista joihinkin kymmeneen vuodessa. Määräaikaiset tehtävät EU:n toimielimissä ja virastoissa ovat melko yleisiä, mutta siitä ei ole saatavilla tarkkaa tietoa, kuinka pitkiä työuria yhteensä henkilöt tyypillisesti tekevät EU:n palveluksessa ja kuinka moni lopulta saa eläkeoikeuden EU:n eläkejärjestelmästä.